

ENG

At the end of the Spanish Civil War, hundreds of thousands of Spaniards fled from Franco's repression by crossing over to France. There, they were sent to internment camps. Thousands of these men joined the *Compagnies de travailleurs étrangers* (Companies of Foreign Workers), many of which were responsible for building defense structures in the northeast of France. With the advance of Wehrmacht in May 1940 through Sedan, the French defences were overrun and many of these Spanish and Catalan people fell into Nazi hands. Consequently, nearly 40,000 Spanish citizens were forced into forced labor camps in Germany or were confined in prisoner-of-war camps. Many of them were sent to concentration camps. Franco's Government, which was allied with National Socialism, repudiated the deportees as it considered them "reds, not Spaniards." This allowed the National Socialist authorities to begin the deportation of Spaniards to Nazi camps with a convoy destined for Mauthausen.

Some 10,000 Spanish and Catalan people were detained in concentration camps such as Mauthausen, Dachau, Buchenwald, Sachsenhausen, Bergen-Belsen, Ravensbrück, Treblinka, Auschwitz or Neuengamme. More than half of them perished. The survivors had to face continued rejection and persecution in their own country by the Franco Government until 1975. This conference seeks to situate the deportation of Spaniards to Nazi camps on the historic map and international historiography. Furthermore, the conference intends to encourage reflection and discussion of the construction of European democracy from the interwar period until the present in order to further consciousness of the values of human rights and democracy among the citizens of Europe.

ESP

Al final de la Guerra Civil española, cientos de miles de españoles cruzaron la frontera con Francia para huir del fascismo y fueron enviados a campos de internamiento. Miles de hombres se unieron a las Compañías de Trabajadores Extranjeros, muchas de las cuales se encargaban de construir fortificaciones en el noreste de Francia. Con el avance de la *Wehrmacht* por Sedán en mayo de 1940, las defensas francesas se vieron desbordadas y muchos de estos españoles cayeron en manos nazis. Posteriormente, cerca de 40.000 españoles fueron obligados a ingresar en campos de trabajos forzados en Alemania o fueron internados como prisioneros de guerra. Muchos de ellos fueron dirigidos a campos de concentración. El gobierno franquista, aliado del nacionalsocialismo, se desentendió, ya que consideraba a estos prisioneros "rojos que no eran españoles". Este hecho permitió a las autoridades nacionalsocialistas comenzar en agosto de 1940 la deportación de españoles a los campos nazis. Posteriormente, cerca de 40.000 españoles fueron obligados a ingresar en campos de trabajos forzados en Alemania o fueron internados como prisioneros de guerra. Muchos de ellos fueron dirigidos a campos de concentración. El gobierno franquista, aliado del nacionalsocialismo, se desentendió, ya que consideraba a estos prisioneros "rojos que no eran españoles". Este hecho permitió a las autoridades nacionalsocialistas comenzar en agosto de 1940 la deportación de españoles a los campos nazis.

Estas jornadas quieren situar en el mapa histórico e historiográfico internacional el episodio de la deportación de españoles a los campos de concentración nacionalsocialistas. Del mismo modo, se pretende reflexionar y plantear un debate sobre la construcción de la democracia en Europa desde el periodo de entre-guerras hasta nuestros días, con el fin de fomentar una ciudadanía europea consciente de los valores de los derechos humanos y la democracia.

Prisoners working on the construction of the wall of the camp. © Museu d'Història de Catalunya. Fons fotogràfic de l'Amical de Mauthausen.

Stiftung Topographie des Terrors
Stresemannstrasse 111
10963 Berlin

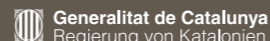
Inscripcions/ Anmeldung/ Inscripciones/ Registration
<http://memorialdemocratic.gencat.cat>

Si teniu dubtes, si us plau, podeu posar-vos en contacte amb nosaltres per mail o per telèfon. Falls Sie weitere Informationen benötigen, schreiben Sie uns eine Mail oder rufen Sie uns an. Para consultas, por favor, pueden enviarnos un mail o llamarnos por teléfono. If you have any questions, please contact us via e-mail or phone.

Berlin
andres.nader@amadeu-antonio-stiftung.de
+49 30 240 886 16

Barcelona
memorialdemocratic@gencat.cat
+34 93 551 63 17

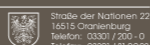
Organitzadors/veranstalter/organized by/organizadores

STIFTUNG TOPOGRAPHIE DES TERRORS

AMADEU ANTONIO STIFTUNG
INITIATIVEN FÜR ZIVILGESellschaft UND DEMOKRATISCHE WERTER

Col·laboradors/im Zusammenarbeit mit/collaborators/colaboradores

memorial
democràtic

Berlin: 7-8/9/2010

La deportació espanyola als camps nazis: història i memòria

Spanische Deportierte in NS-Lagern: Geschichte und Erinnerung

Spanish deportees in the nazi camps: history and memory

La deportación española en los campos nazis: historia y memoria

D.L. B. 32227-2010

Mixed Sources
© 2010-2011

memorial
democràtic

CAT

A la fi de la Guerra Civil espanyola, centenars de milers d'espanyols creuen la frontera amb França fugint del feixisme i són internats en camps de concentració. Milers d'homes es van integrar en Companyies de Treballadors Estrangers, moltes de les quals encarregades de construir fortificacions al nord-est de França. Amb l'avancament de la *Wehrmacht* el maig de 1940 per Sedan les defenses franceses es van veure desbordades i molts d'aquests espanyols i catalans van caure en mans dels nazis. Posteriorment, prop de 40.000 presoners espanyols van ser integrats forçosament en companyies de treball a Alemanya. La gran majoria van ser internats en *Stalags* com a presoners de guerra i molts van ser dirigits a camps de concentració. El Govern franquista, aliat del nacionalsocialisme, se'n desentengué, ja que foren considerats "rojos que no eren espanyols". Això permeté a les autoritats nacionalsocialistes començar, amb un comboi destinat a Mauthausen, la deportació d'espanyols a camps nazis. Uns 10.000 espanyols i catalans van ser internats en aquests camps. A Mauthausen, Dachau, Buchenwald, Sachsenhausen, Bergen-Belsen, Ravensbrück, Treblinka, Auschwitz o Neuengamme. Més de la meitat van morir als camps.

Els supervivents van haver d'enfrontar-se al rebuig i a la persecució al seu propi país, dirigit pel Govern de Franco fins el 1975. Amb aquestes jornades, es pretén situar en el mapa històric i historiogràfic internacional l'episodi de la deportació espanyola en els camps de concentració nacionalsocialista. De la mateixa manera, es pretén reflexionar i plantejar un debat sobre la construcció de la democràcia a Europa des del període d'entreguerres fins als nostres dies com a via per a fomentar una ciutadania europea conscient dels valors dels drets humans i de la democràcia.

Grup de republicans supervivents a l'Appellplatz, davant les torres d'entrada. Francesc Boix. Maig 1945. © Museu d'Història de Catalunya. Fons fotogràfic de l'Amical de Mauthausen.

DEU

Am Ende des spanischen Bürgerkrieges überquerten hunderttausende Spanier auf der Flucht vor dem Faschismus die Grenze zu Frankreich. Viele von ihnen wurden in Internierungslager gebracht. Tausende von Männern schlossen sich den *Compagnies de travailleurs étrangers* (Arbeitseinsatzgruppen für Ausländer) an, die größtenteils mit dem Bau von Festungswerken im Nordosten Frankreichs beauftragt waren. Mit dem Vormarsch der Wehrmacht in Sedan wurde die französische Verteidigung Mai 1940 überrannt, so dass viele dieser Spanier den Nazis in die Hände fielen. Um die 40.000 Spanier kamen in deutsche Arbeits- und Kriegsgefangenenlager, viele von ihnen wurden in Konzentrationslager verschleppt. Die Franco-Regierung, die als Verbündeter der Nationalsozialisten galt, betrachtete diese Republikaner als „Rote“ und somit nicht als Staatsangehörige. Dadurch ermöglichte sie die Deportation der Spanier in die Konzentrationslager, die mit einem Transport nach Mauthausen begann.

Etwas 10.000 Spanier wurden in die Konzentrationslager Mauthausen, Dachau, Buchenwald, Sachsenhausen, Bergen-Belsen, Ravensbrück, Treblinka, Auschwitz oder Neuengamme verschleppt. Mehr als die Hälfte von ihnen überlebte die KZ-Haft nicht. Die Überlebenden waren im eigenen Land bis 1975 der Ablehnung und Verfolgung durch Francos Regierung ausgesetzt.

Im Rahmen dieser Tagung soll die Geschichte der Deportation spanischer Bürger in die nationalsozialistischen Konzentrationslager in den internationalen geschichtlichen und historiografischen Kontext eingegliedert werden. Gleichzeitig will diese Tagung Debatte und Reflexion über den Aufbau von Demokratie in Europa seit der Zwischenkriegszeit bis heute anregen. Auf diese Weise soll das Bewusstsein der Bürgerinnen und Bürger Europas für die Bedeutung der Menschenrechte und der Demokratie geschärft werden.

CAT
DEU
ENG
ESP

Programa

Dimarts, 7 de setembre de 2010, a Berlín, Topografía del Terror

13h Recepció, inscripcions i dinar

14h Introducció a la jornada a càrrec de:
Dr. Thomas Lutz, Topografía del Terror i Dr. Miquel Caminal, Memorial Democràtic, Generalitat de Catalunya

Conferència inaugural:
“Espanya i Alemanya a l'època del nacionalsocialisme”
Dr. Walter L. Bernecker, Universität Erlangen-Nürnberg

15:30h La situació dels deportats espanyols als camps nazis: Investigacions actuals dels Memorials Moderat pel Dr. Thomas Lutz

• “La base de dades de la deportació republicana: reconstruint el llarg viatge dels espanyols als camps nazis”
Dr. Alfons Aragoneses, Universitat Pompeu Fabra

• “L'especificitat de la deportació dels republicans a la història d'Espanya”
Dra. Rosa Toran, Amical de Mauthausen

• “La contribució espanyola a la preservació de la memòria fotogràfica de Mauthausen: Francesc Boix”
Mag. Stephan Matyus, Memorial de Mauthausen

• “Deportats espanyols al camp de concentració de Sachsenhausen”
Dra. Astrid Ley, Memorial i Museu de Sachsenhausen

• “Espanyols a Buchenwald: cronologia, procedències i categories”
Elena Rodríguez Codd, Llicenciada en Història per la Universitat de les Illes Balears

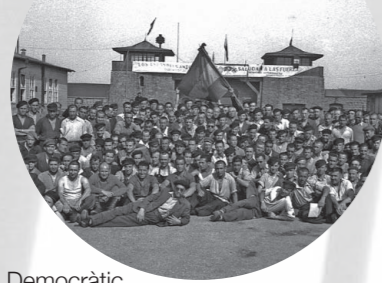
17:30h El rol actual de les institucions memorials
“Neofeixisme a l'Espanya actual: manifestacions i dimensions”
Frauke Büttner, Assessoria Mòbil contra el Neofeixisme a Berlín

19:00h Conferència final
“Les cultures de la memòria a l'Europa contemporània”
Dr. Bernd Faulenbach, Ruhr-Universität Bochum

20:30h Cerimònia de cloenda i bufet. Bufet ofert per la Delegació del Govern de Catalunya a Alemanya

Dimecres, 8 de setembre de 2010, a Berlín, Topografía del Terror.

El dia 8 de setembre es durà a terme una reunió de treball entre Memorials i professionals dedicats a la investigació per tal d'explicar la base de dades de Deportats espanyols als camps nazis que ha desenvolupat el Memorial Democràtic i la Universitat Pompeu Fabra -Dr. Jordi Guixé i Dr. Alfons Aragoneses-. Explicarem les possibilitats de consulta així com la informació que es pot trobar per tal de compartir-la entre institucions interessades cercant l'intercanvi d'experiències i recursos per planificar activitats en comú. Aquest projecte ha rebut una subvenció de la Comissió Europea amb la finalitat de promoure la difusió i investigació en el context de la història del Nacional Socialisme i el Feixisme.

Programm

Dienstag, den 7. September 2010, Berlin, Topographie des Terrors

13Uhr Ankunft, Anmeldung, Mittagsimbiss

14Uhr Eröffnung der Tagung
Dr. Thomas Lutz, Topographie des Terrors, und Dr. Miquel Caminal, Memorial Democràtic, Generalitat de Catalunya

Eröffnungsvortrag:
“Spanien und Deutschland in der Epoche des Nationalsozialismus”
Prof. Dr. Walter L. Bernecker, Universität Erlangen-Nürnberg

15:30Uhr Die Situation der spanischen Deportierten in NS-Lagern: Neuere Forschung an Gedenkstätten
Moderation: Dr Thomas Lutz

• “Die Datenbank über spanische Deportierte: die Rekonstruktion der langen Reise der Spanier in die NS-Lager”
Dr. Alfons Aragoneses, Universität Pompeu Fabra

• “Das Spezifikum der Deportation der spanischen Republikaner in der Geschichte Spaniens”
Dr. Rosa Torán, Amical Mauthausen

• “Der spanische Beitrag zur Rettung des fotografischen Gedächtnisses von Mauthausen: Francesc Boix”
Mag. Stephan Matyus, KZ-Gedenkstätte Mauthausen

• “Spanische Häftlinge im KZ Sachsenhausen”
Dr. Astrid Ley, Gedenkstätte und Museum Sachsenhausen

• “Spanier in Buchenwald: Chronologie, Herkunft und Kategorien”
Elena Rodríguez Codd, Magister in Geschichte an der Universität Illes Balears

17:30Uhr Die Funktion von Gedenkstätten heute
“Rechtsextremismus in Spanien heute: Erscheinungsformen und Dimensionen”
Frauke Büttner, Mobile Beratung gegen Rechtsextremismus Berlin

19Uhr Festvortrag
“Erinnerungskulturen in Europa heute”
Prof. Dr. Bernd Faulenbach, Ruhr-Universität Bochum

20:30Uhr Feierlicher Abschluss mit Buffet. Uhr Die Vertretung der katalanischen Regierung in Deutschland lädt Sie zu einem Büffet ein

Mittwoch, den 8. September 2010, Berlin, Topographie des Terrors

Am 8. September werden wir ein Arbeitstreffen für Kolleginnen und Kollegen aus Gedenkstätten und anderen interessierten Institutionen durchführen, um die Datenbank über spanische Deportierte zu erläutern. Die Datenbank wurde vom Memorial Democràtic und der Universität Pompeu Fabra -Dr. Jordi Guixé und Dr. Alfons Aragoneses-. Bei dem Treffen werden wir auf die Zugangs- und Anwendungsmöglichkeiten der Datenbank eingehen, die Informationen, die in der Datenbank zu finden sind, präsentieren, und ein Gespräch über Möglichkeiten zukünftiger Zusammenarbeit initiieren. Das Projekt wurde durch eine Unterstützung der Europäischen Kommission ermöglicht, um eine Auseinandersetzung mit den geschichtlichen Erfahrungen des Nationalsozialismus und des Faschismus zu fördern.

Program

Tuesday 7 September 2010 in Berlin, Topography of Terror

13hrs Reception, registration and lunch

14hrs Introduction to the conference by:
Dr. Thomas Lutz, Topography of Terror, and Dr. Miquel Caminal, Memorial Democràtic, Generalitat de Catalunya

Conferencia inaugural:
“Spain and Germany in the National Socialist Era”
Prof. Dr. Walter L. Bernecker, Universität Erlangen-Nürnberg

15:30hrs The Situation of Spanish Deportees in Nazi Camps: Current Research of the Memorials
Moderated by Dr. Thomas Lutz

• “The Spanish Deportees' Database: Reconstructing the Long Journey of Spaniards to the Nazi Camps”
Dr. Alfons Aragoneses, Universidad Pompeu Fabra

• “The Specifics Regarding the Deportation of Spanish Republicans in the History of Spain”
Dr. Rosa Toran, Amical de Mauthausen

• “The Spanish Contribution to Preserving the Photographic Memory of Mauthausen: Francesc Boix”
Mag. Stephan Matyus, Mauthausen Memorial

• “Spanish Deportees in the Sachsenhausen Concentration Camp”
Dr. Astrid Ley, Sachsenhausen memorial and Museum

• “The Spaniards in Buchenwald: Chronology, Origins and Categories”
Elena Rodríguez Codd, M.A. in History from the University of the Balearic Islands

17:30hrs The Role of Memorial Institutions Today
“Neofascism in Spain today: Manifestations and dimensions”
Frauke Büttner, Mobile Advisor against Neofascism in Berlin

19hrs Keynote Address
“Cultures of Memory in Europe Today”
Prof. Dr. Bernd Faulenbach, Ruhr-Universität Bochum

20:30hrs Closing ceremony and buffet. Buffet offered by the Delegation of the Government of Catalunya in Germany

Wednesday, 8 September 2010 in Berlin, Topography of Terror

On September 8th, we will hold a workshop for memorials and researchers in order to explain the Spanish Deportees Database that was created by the Memorial Democràtic and the University Pompeu Fabra -Dr. Jordi Guixé and Dr. Alfons Aragoneses-. We will show the possibilities of access to the database, go over the information to be found in the database, and enter into a dialogue about options for collaborative activities in the future. This project was made possible through funding from the European Commission in order to promote awareness and research about the legacy of National Socialism and fascism.

Programa

Martes, 7 de septiembre de 2010, en Berlín, Topografía del Terror

13h Recepción, inscripción y almuerzo

14h Introducción a la jornada a cargo de:
Dr. Thomas Lutz, Topografía del Terror, y Dr. Miquel Caminal, Memorial Democràtic, Generalitat de Catalunya

Conferencia inaugural:
“España y Alemania en la época del nacionalsocialismo”
Prof. Dr. Walter L. Bernecker, Universität Erlangen-Nürnberg

15:30h La situación de los deportados españoles en los campos nazis: Investigaciones actuales de los Memoriales Moderado por el Dr. Thomas Lutz

• “La base de datos de la deportación republicana: reconstruyendo el largo viaje de los españoles a los campos nazis”
Dr. Alfons Aragoneses, Universidad Pompeu Fabra

• “La especificidad de la deportación de los republicanos en la historia de España”
Dra. Rosa Toran, Amical de Mauthausen

• “La contribución española a la preservación de la memoria fotogràfica de Mauthausen: Francesc Boix”
Mag. Stephan Matyus, Memorial de Mauthausen

• “Deportados españoles en el campo de concentración de Sachsenhausen”
Dra. Astrid Ley, Memorial y Museo de Sachsenhausen

• “Españoles en Buchenwald: cronología, procedencias y categorías”
Elena Rodríguez Codd, Licenciada en Historia por la Universidad de les Illes Balears

17:30h El rol actual de las instituciones memoriales
“Neofascismo en la España actual: manifestaciones y dimensiones”
Frauke Büttner, Asesoría Móvil contra el Neofascismo en Berlín

19h Conferencia final
“Las culturas de la memoria en la Europa contemporánea”
Prof. Dr. Bernd Faulenbach, Ruhr-Universität Bochum

20:30h Ceremonia de clausura y bufé. Bufé ofrecido por la Delegación del Gobierno de Catalunya en Alemania

Miércoles, 8 de septiembre de 2010, en Berlín, Topografía del Terror

El día 8 de septiembre se llevará a cabo una reunión de trabajo entre Memoriales y profesionales dedicados a la investigación para explicar la base de datos de Deportados españoles en los campos nazis que han desarrollado el Memorial Democràtic y la Universitat Pompeu Fabra -Dr. Jordi Guixé i Dr. Alfons Aragoneses-. Explicaremos las posibilidades de consulta así como la información que se puede encontrar para compartirla entre instituciones interesadas así como buscar el intercambio de experiencias y recursos para planificar actividades en común. Este proyecto ha recibido una subvención de la Comisión Europea con la finalidad de promover la difusión e investigación en el contexto de la historia del Nacional Socialismo y el fascismo.

